

**AGS
2026**

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI AKADEMİ GİRİŞ SINAVI

MEB • AGS

KONU ANLATIMLI

EĞİTİMİN TEMELLERİ

**TEMEL KAVRAMLAR
EĞİTİMİN AMACI VE İŞLEVLERİ
EĞİTİMİN KURAMSAL TEMELLERİ
EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE ETİK
EĞİTİM VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ**

TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİ

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ

Video derslere ve kitabın
baskı tarihinden sonraki
güncellemelere erişebilmek
için QR kodu okutunuz.

**VIDEO DERS
HEDİYELİ**

PEGEM AKADEMİ

Komisyon

MEB-AGS EĞİTİMİN TEMELLERİ

ISBN 978-625-6135-48-2

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almasını diliyoruz.

I. Baskı: 2025, Ankara

Proje-Yayın: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: İlknur Öztürk
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sayfa Basım Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sit. 1514. Cad. No: 23-25
Yenimahalle/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 77079

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

MEB-AGS Eğitimin Temelleri kapsamındaki konulara çalışmak ve soruları çözmek için gerekli bilgi, beceri ve teknikleri edinme ve geliştirme sürecinde siz değerli okuyucularımıza kılavuz olarak hazırlanmıştır.

Kitabın hazırlanış sürecinde, sınav kapsamındaki temel alanlarda kapsamlı alanyazın taraması yapılmış, bu kitabın gerek MEB-AGS gerekse gelecekteki meslek hayatınızda ihtiyacınızı maksimum derecede karşılayacak bir başucu kitabı niteliğinde olması hedeflenmiştir.

Detaylı, güncel ve anlaşılır bir dilde yazılan konu anlatımları, her ünite içeriği ÖSYM formatına uygun, çözümlü test sorularıyla pekiştirilmiştir. Ayrıca konu anlatımlarında verilen bilgi ve çözüm tekniklerine ek olarak uyarı kutucuklarıyla önemli konulara dikkat çekilmiştir.

Yoğun bir araştırma ve çalışma sürecinde hazırlanmış olan bu kitapla ilgili görüş ve önerilerinizi yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da **0538 594 92 40** numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Geleceğimizi güvenle emanet ettiğimiz siz değerli öğretmenlerimizin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerine katkıda bulunabilmek ümidiyle...

Pegem Akademi

TÜM KİTAPLAR YANINDA; CEPTE, TABLETTE VE MASANDA Hibrit kitaplarda kullanıcılar;

- 1 Kitapın dijital formatına erişim sağlayabilir.
- 2 Kitapın bölümleri altında video derslere erişim sağlayabilir.
- 3 Konu sonu testlerini çözebilir.

Detaylı anlatım için
QR kodu okutunuz.

Pegem Kampüs web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve içeriklere erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan “**Aktivasyonlarım**” sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.

“**Hibrit Kitap**” sekmesinden kitabımızın tamamına “**Ölçme İstasyonu**” sekmesinden konu başında soru fasiküllerine erişim sağlayabilirsiniz.

*Aktivasyon kodu kitabınızın ilk sayfasında yer almaktadır.
Aktivasyon kodu ile aktif ettiğiniz hibrit kitaba erişim 31.08.2026 tarihine kadar geçerlidir.*

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

1. Bölüm

Temel Kavramlar	1
Eğitim nedir?	1
Eğitim türleri.....	2
Formel eğitim	2
Örgün eğitim	3
Yaygın eğitim	3
İnformel eğitim	6
Eğitim- kültür ilişkisi	6
Kültürleme.....	6
Kültürlenme	7
Kültürleşme	7
Zoraki kültürleşme	7
Kasıtlı kültürleşme	7
Gelişigüzel kültürleşme	7
Bir sistem olarak eğitim	8
Sosyalleşme	10
Öğretim.....	10
Eğitim programları.....	10
Program geliştirme	11
Öğretim programı.....	11
Ders programı.....	11
Örtük program.....	11
Çözümlü test	13
Cevaplı test	16

2. Bölüm

Eğitimin Amaç ve İşlevleri	19
Eğitimin diğer bilimlerle ilişkisi	19
Eğitimin Temel Amaç	19
Eğitimin işlevleri	22
Eğitimin Toplumsal İşlevleri	22
Eğitimin Bireysel İşlevleri.....	23
Eğitimin Siyasal İşlevleri	23
Eğitimin Ekonomik İşlevleri.....	23
Eğitimin Gizli İşlevleri.....	24
Küreselleşme ve eğitim	25
Çözümlü test	28
Cevaplı test	35

3. Bölüm

Eğitimin Tarihsel Temelleri	39
Eski toplumlarda eğitim	39
İlk Çağ'da eğitim	39
Orta Çağ'da eğitim	41
Eski Türklerde Eğitim.....	43
İslamiyet Öncesi Türklerde Eğitim	44
İslamiyet Sonrası Türklerde Eğitim.....	44
Selçuklu Devleti Döneminde Eğitim	44
Yeni Çağ'da Eğitim.....	44
Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim	45
Türkiye Cumhuriyeti'nde Eğitimle ilgili	
Yasal Belirleyiciler	49
Eğitim Devrimleri	49
Çözümlü test	51
Cevaplı test	57

4. Bölüm

Eğitimin Sosyal- Kültürel Temelleri	61
Sosyalleşme ve Toplum	61
Kültür	62
Akran Grubu	64
Eğitim ve Hukuk	65
Eğitim ve Sosyal Olgular.....	65
Eğitim ve Sosyal Sorumluluk.....	66
Eğitim ve Sosyal Kontrol	66
Eğitim ve Demografi.....	66
Çözümlü test	68
Cevaplı test	74

5. Bölüm

Eğitimin Psikolojik Temelleri	79
Psikolojinin alt dalları.....	79
Gelişim psikolojisi	80
Gelişimi Etkileyen Faktörler	81
Gelişim ilkeleri.....	81
Biyolojik gelişim	82
Gelişim görevleri.....	83
Bilişsel gelişim.....	85
Ahlak gelişimi	87
Kişilik gelişimi	88
Öğrenme Psikolojisi.....	91
Öğrenme-öğretme teorileri.....	91
Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler	97
Çözümlü test-1	101
Çözümlü test 2	110

6. Bölüm

Eğitimin Ekonomik Temelleri	119
Gelişmekte Olan Ülkelerde Eğitim Planlamasını Gerektiren Nedenler	119
Çeşitli Eğitim Planlaması Modelleri	120
Eğitimin Bireysel ve Toplumsal Getirileri	121
Eğitimin Maliyeti	122
Eğitim Talebi ve Eğitim Arzı	123
Eğitimin Dışsallıkları	124
Eğitim ve Verimlilik	124
Çözümlü test	126
Cevaplı test	133

7. Bölüm

Eğitimin Felsefi Temelleri	137
Felsefe-Bilim İlişkisi	138
Eğitim-Felsefe İlişkisi	139
Genel Felsefi Akımlar ve Eğitim Programları	140
İdealizm	140
Realizm (Gerçekçilik)	141
Pragmatizm (Yararlılık)	141
Varoluşçuluk	141
Eğitim Felsefeleri	142
Daimicilik	142
Esasçılık	142
İlerlemecilik	143
Yeniden kurmacılık	144
Türk Eğitim Sistemi'nin Dayandığı Eğitim Felsefesi Akımları	145
Çözümlü test	146
Cevaplı test	152

8. Bölüm

Eğitimin Politik Temelleri	156
Politika ve Eğitim	156
Eğitim Politikaları	156
Politik Sistemler ve Eğitim	157
Siyasal Kurum ve Eğitim	157
Politika Oluşturma Aracı Olarak	
Milli Eğitim Şöraları	158
AB Sürecinde Türkiye'de Eğitim Politikaları	159
Orta Vadeli Programlarda Eğitim Politikaları	159
Çözümlü test	162
Cevaplı test	168

9. Bölüm

Eğitimin Hukuksal Temelleri	172
Eğitimin Yasal Dayanağı	173
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde Eğitim	173
Çocuk Hakları Sözleşmesinde Eğitim	174
Türk Anayasalarında Eğitim	174
Kanuni Esasi	175
Teşkilat-ı Esasiye	175
1961 Anayasası	175
1982 Anayasası	175
Milli Eğitimle İlgili Bazı Yasalar	176
Tevhid-i Tedrisat Kanunu	176
Milli Eğitim Temel Kanunu	176
Türk Milli Eğitimin Amaçları	179
Milli Eğitimin Temel İlkeleri	179
Çözümlü Test	181
Cevaplı Test	188

10. Bölüm

Eğitim Öğretim Teknolojileri	192
Hedeflerin Aşamalı Sınıflandırılması	192
Yaşantı Konisi	192
Öğretim Araç- Gereçlerinin Sınıflandırılması	193
Öğretim Araçlarının Seçimi ve hazırlanmasını Etkileyen Faktörler	194
Materyal Tasarlanma Sürecindeki İşlem	
Basamakları	194
Materyal Tasarım İlkeleri ve Özellikleri	194
Görsel Tasarım Öğeleri ve Özellikleri	196
Görsel Tasarım Türleri ve Örnekleri	197
Grafik türleri	201
Yazılı Materyal Hazırlama İlkeleri	201
Yansı Sunumu Hazırlama İlkeleri	202
Öğretim Materyallerinin Değerlendirilmesi	203
Bilgisayar Destekli Öğretim Materyalleri	203
Teknoloji Destekli Eğitime Yönelik	
Materyal/Teknikler	204
Öğretmen Eğitiminde Güncel Konular	205
İletişim ve Öğretmen	212
Çözümlü test	213
Cevaplı test	224
Üst düzey düşünme becerileri	229
Eleştirel Düşünme	229
Yaratıcı Düşünme	230
21. Yüzyılda 6C Becerileri	230
Yansıtıcı Düşünme	231
Metabilisşel Düşünme	231
Uluslararası Belgelerde 21. Yüzyıl Becerileri	232
21. Yüzyıl Becerileri İçin Ortaklık Projesi - P21	232

Yapılandırmacılık	234
Çoklu zeka	235
Proje Tabanlı Öğrenme	236
Probleme Dayalı Öğrenme	237
Aktif Öğrenme	238
İş birliğine Dayalı Öğrenme Modeli	239
Kuantum Modeli	239
Süreç Temelli Öğrenme	240
Beyin Temelli Öğrenme	240
Esnek Öğrenme	241
İnternet Tabanlı Öğrenme	241
Uzaktan Eğitim	242
E-Öğrenme	242
Harmanlanmış(Karma) Eğitim	243
Yaşam Boyu Öğrenme	243
Ters- Yüz Öğrenme	244
Farklılaştırılmış Öğretim	248
Çözümlü test	249
Cevaplı test	255

11. Bölüm

Eğitim ve Öğretimde Etik	259
Etik nedir	259
Ahlak Nedir	260
Meslek Etiği Nedir	261
Meslek Etiğinde Yaklaşımlar	262
Etik Türleri	263
Etik Sistemleri	264
Etik Kuramları	266
Davranışın Etik Açısından Yargılanması	267
Etik ilkeler	269
Etik dışı Davranışlar	272
Öğretmenlik Meslek Etiği	274
Eğitim Yöneticileri ve Etik	277
Ülkemizde Etiğe İlişkin Kurumsal Yapı	278
Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle	
Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	279
Çözümlü Test	284
Cevaplı test	287

12. Bölüm

Eğitim Mekanlarının Planlanması	291
Eğitim Yapılarında Yer Seçimi	291
Eğitim Araçlarının Ergonomik Kullanımındaki Önemli	
Noktalar	294
Sınıf Yönetimi	295
Sınıf Yönetiminin Amaçları	295

Sınıf Yönetimini Etkileyen Faktörler	295
Sınıf yönetiminin Boyutları	296
Sınıf Yerleşim Düzeni	297
Sınıf Yönetiminin Yapısal Özellikleri	301
Sınıf Yöneticisi Olarak Öğretmen Özellikleri	302
Sınıf İçi İletişimde İstenmeyen Öğretmen	
Davranışları	302
İstenmeyen Davranışları Engellenen	
Tutumlar	303
Sınıf Kurallarının Oluşturulması Ve	
Öğretilmesi	305
Ailelerle İletişim Kurma Teknikleri ve Yolları	306
Çözümlü Test	311
Cevaplı Test	319

13. Bölüm

Türk Millî Eğitim Sistemi'nin Yapısı	324
Türkiye'de Eğitimle İlgili Yasal Belirleyiciler	324
Türk Millî Eğitimi'nin Amaçları	325
Türk Millî Eğitimi'nin Temel İlkeleri	325
Türk Eğitim Sistemi'nin Yapısı	327
Eğitimde Reform ve Yenilik Girişimleri	339

14. Bölüm

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile Geliştirilen 2024	
Eğitim Programının Genel Özellikleri	353
Bütüncül Eğitim	353
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Program Bileşenlerinin	
Kavramsallaştırma ve Sınıflama Örgüsü	355
Modelde Öğrenme ve Öğretme Yaşantıları	356
Üst Düzey Düşünme Becerileri	359
Öğrenme Çıktıları	369
Sosyal - Duygusal Öğrenme Becerileri	371
Erdem - Değer - Eylem Çerçevesi	374
Sistem Düşüncesi ve Okuryazarlık Becerileri	379
Bağlam Temelli Öğrenme	385
Proje Temelli Öğrenme	386
Sorgulamaya Dayalı Öğrenme	386
İş Birlikli Öğrenme	386
Okul Temelli Planlama	392
Çözümlü Testler	397
Kaynakça	416

Eğitimle İlgili Temel Kavramlar

Eğitimin birçok tanımı yapılabilir. Bununla birlikte yaygın olarak tercih edilen tanımı şu şekildedir:

Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantıları ve kasıtlı kültürleme yoluyla istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir.

Eğitim, yeni neslin sosyal yaşayış sürecinde onlar için gereken bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım eden etkinlikler sürecidir.

Tanımda geçen kritik kavramlar

Eğitim;

- ✓ **Yaşam boyu** devam eden bir süreçtir.
- ✓ **Davranışlarda değişiklik** meydana getirir.
- ✓ Davranış değişiklikleri **yaşantı yoluyla** gerçekleşmektedir.
- ✓ Bu değişikliklerin **istendik (beklentilere ve hedeflere uygun)** olması istenir ve beklenir; ancak istenmedik davranışlar da oluşabilir.
- ✓ Eğitim **kasıtlı (planlı ve programlı)** olabileceği gibi gelişigüzel de olabilir. Kasıtlı olarak yapılan eğitime **formel**, gelişigüzel gerçekleşen eğitime **informel** eğitim denilir.
- ✓ Eğitim, bireyi **kültürleme** sürecidir.
- ✓ Okullardaki öğrenmelerle sınırlı değildir.
- ✓ Sosyal hayata hazırlamak için yetişkinler tarafından yeni yetişenlere yapılan bir etkidir.
- ✓ Yeni yetişen kuşakların toplumsal hayata hazırlanırken gerekli bilgi, beceri ve kişilik kazanmalarıdır.
- ✓ Olgunlaşmaları için çocuk ve gençlere yardım etmektir.
- ✓ Toplumu ayakta tutabilmek için toplumda geçerlikte olan kural ve değerlerin yetişmekte olan nesle aktarılmasıdır.
- ✓ Toplumun kültürel muhtevasını kuşaktan kuşağa aktaran bir süreçtir.
- ✓ Bireysel ve toplumsal gelişmeyi sağlayan bir süreçtir.

Örnek Soru

Eğitim, bireyin davranışında yaşantıları yoluyla istendik değişimler oluşturma sürecidir.

Bu tanımda, “istendik” sözcüğü ile anlatılmak istenen temel koşul aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eğitimin hedefleriyle ilgili olma
- B) Yaşam boyunca devam etme
- C) Güncel gereksinimleri karşılama
- D) Bireye ekonomik güç kazandırma
- E) Toplumda dayanışmayı artırma

Çözüm: “İstendik değişimler”den kasıt eğitimin hedefleri ile ilgilidir. Eğitim hedefleri, bireylere kazandırılacak istendik nitelikteki bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları kapsar.

Cevap A

Etkileme Süreci Olarak Eğitim: Bu açıdan eğitimle ilgili geniş ve dar anlamda tanımlar yapılmaktadır.

Geniş anlamda eğitim, bireyin içinde yer aldığı çevrede, kendisi dışındaki bütün olup bitenlerin, nesnelerin, kurumların ve bireylerin, onun üzerindeki zihinsel, duygusal, sosyal yönlerden etkilerini ifade eder. Bu etki, iyi ya da kötü yönde olabilir.

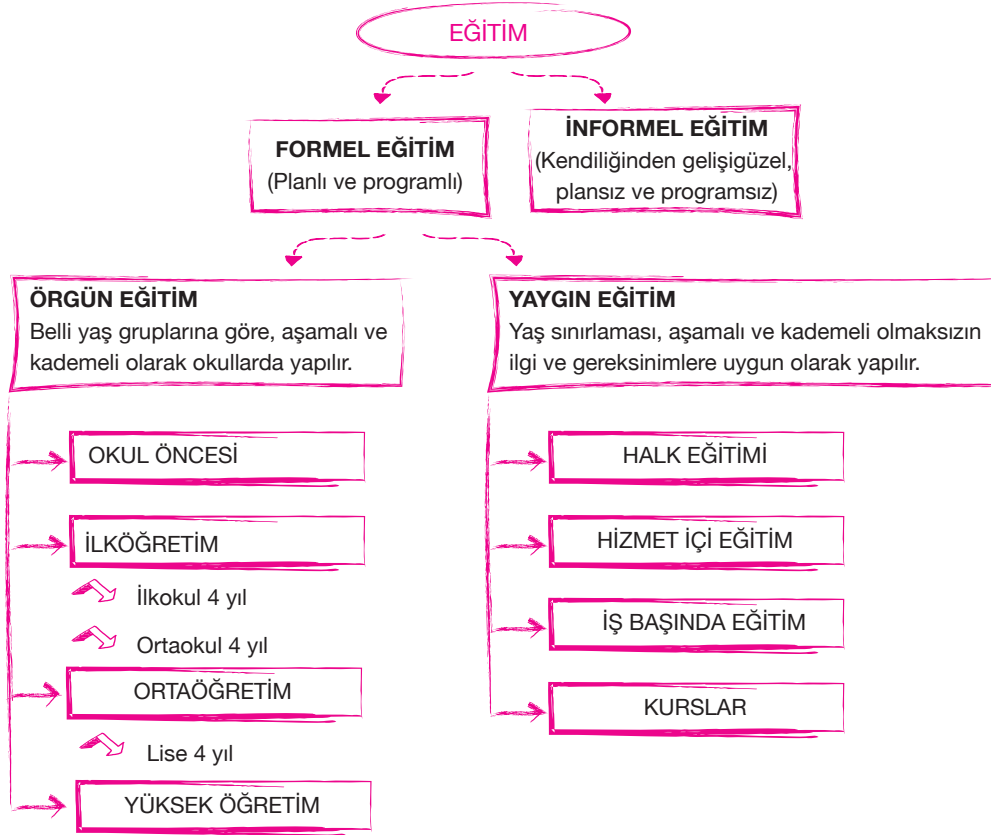
Dar anlamda eğitim ise, birey üzerinde kasıtlı ve amaçlı bir biçimde gerçekleştirilen etkileme süreci olarak görülür. Bu etkileme, zihinsel (bilişsel), duygusal (duyuşsal) ve devinimsel (psikomotor) düzeylerde, bireyde istenilen yönde bir değişim oluşturmaya amaçlar.

Süreç ve Sonuç Olarak Eğitim: Eğitim, hem bir faaliyet hem de bu faaliyetin sonucunu ifade eder. Buna göre eğitim, bir süreç ya da bu sürecin sonunda ortaya çıkan bir ürün/kazanım/müktesebat olarak ele alınır.

Nesnel ve Öznel Açılardan Eğitim: Eğitimle ilgili tanımlar, bir başka açıdan yine iki grupta toplanabilir. Birinci grup tanımlarda eğitim, daha genel ve nesnel açıdan ele alınmakta, içerik söz konusu edilmeyerek ve herhangi bir işlev yüklenmeyerek değerden bağımsız bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik yönde değişim meydana getirme süreci olarak tanımlanır. Bu tanımda davranış, bireyde gözlemlenen eylem, bilgi, beceri ve tutumları ifade ederken yaşantı kavramı bireyin çevreyle etkileşimini istendik kavramı ise davranışların belli bir amaç doğrultusunda belli bir hedefe yönelik olmasını ifade etmektedir.

Eğitim Türleri

Formel Eğitim (Kasıtlı Eğitim)

- ✓ Belli bir amaçla belirli bir program ve plan dahilinde okullarda gerçekleşen bir eğitimidir.
- ✓ Belli amaçlar dahilinde yapılır.
- ✓ Önceden tasarlanmış programlara göre uygulanır.
- ✓ Eğitim kurumlarında uygulanır.
- ✓ Öğretim yoluyla gerçekleştirilir.
- ✓ Eğitim süreci öğretmen tarafından planlanır, uygulanır ve izlenir.
- ✓ Özel ve kontrollü bir çevrede ya da ortamda yürütülür.
- ✓ Yapılandırılmış ve sınırlandırılmış zaman dilimlerinde (bir ders saati, bir öğretim dönemi, öğrenim süresi gibi) yapılır.
- ✓ Sürecin belli aşamalarında ve sonunda değerlendirilir.
- ✓ Formel eğitim, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yapılır.
- ✓ Eğitimi tamamlayanlara eğitim belgesi verilir.

Formel eğitim, önceden hazırlanmış eğitim programlarına bağlı olarak gerçekleştirilen planlı eğitim etkinlikleridir. Okul, genel olarak formel eğitimin gerçekleştirildiği bir yerdir. Ancak eğitim, okulla ve formel eğitimle sınırlı değildir. Okul içinde ve dışında, hayatın çeşitli alanlarında bir de informal eğitim söz konusudur.

İnformel eğitim, belirli bir plan ve programa bağlı olmaksızın kendiliğinden gerçekleşen eğitimi ifade eder. Bu eğitim, okulda, ailede, akran ve arkadaş grupları içinde, medya aracılığıyla, okuma, dinleme, gözleme, taklit gibi çeşitli yollarla gerçekleşir.

NOT: Formel ve İnformel Eğitim: Formel eğitim, belirli plan, program ve sürelerle bağlı olarak gerçekleştirilen eğitimidir. Eğitim, aile, okul, işyeri gibi pek çok kurum ve örgütte, hayatın çeşitli alanlarında söz konusudur. Ancak, eğitim denince akla ilk gelen yerlerden biri okuldur.

Örgün Eğitim

- ✓ Bireylerin yaşama atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmadan önce okul ya da okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgi, beceriler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belirli yasalara göre düzenlenen eğitimidir.
- ✓ Belli yaş gruplarına göre düzenlenir. Öğrenci grubu, yaş ve hazır oluş bakımından aşağı yukarı homojen yapıdadır.
- ✓ Belli eğitim, öğretim ve ders programları çerçevesinde yürütülür.
- ✓ Aşamalı ve kademelidir. Örgün eğitim kurumları arası geçişler bir önceki örgün eğitim kurumundaki öğrenim süresini başarıyla tamamlamaya bağlıdır. Örgün eğitim kurumları; okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumları olarak yapılandırılmıştır.
- ✓ Her örgün eğitim kurumunun temel görevi bireyleri hayata ve bir üst örgün eğitim kurumuna hazırlamaktır. Bazı örgün eğitim kurumları temel bilgi ve becerilerin kazanılmasına ve gelişimin desteklenmesine odaklanırken (okul öncesi ve ilkokul, ortaokul kurumları gibi), bazıları da iş ve meslek kollarında çalışmadan önce gerekli mesleki becerileri kazandırıcı hizmet öncesi eğitim vermektedir.

Yaygın Eğitim

- ✓ Örgün eğitim dışında kalan ve yanında düzenlenen planlı ve programlı eğitim faaliyetleridir.
- ✓ Örgün eğitim olanaklarından hiç yararlanmamış olanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara ya da örgün eğitim kurumlarına devam etmekte olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitimidir. Örgün eğitime hiç gitmeden, örgün eğitim devam ederken ya da örgün eğitim süreçleri tamamlandıktan sonra yaygın eğitimden yararlanılabilir.
- ✓ Devamlılık gösterme zorunluluğu yoktur.
- ✓ Yaş sınırlaması, aşamalılık ve ön koşulluk ilişkisi taşımaz.
- ✓ Yaygın eğitim sürecine katılanlar genellikle yaş ve hazır oluş düzeyleri bakımından heterojenlik gösterir.
- ✓ Yaygın eğitim halk eğitimi, çeşitli kurslar, hizmet içi eğitim ve işbaşında eğitim şeklinde yapılan eğitimidir.
- ✓ Okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırmadan, mesleki bilgi ve beceri kazandırma, kişisel gelişmeyi sağlama ve toplumsallaşmayı sağlama, örgün eğitimi destekleme ve tamamlama yanında, yaşam boyu öğrenmeyi destekleme ve geliştirmeye kadar uzanan geniş bir amaç yelpazesi vardır.

Yaygın Eğitim Türleri

1. Halk Eğitimi

Çeşitli kurslar yoluyla (bu kurslar resmî ve özel olabilir) okuma-yazma ve temel bilgiler kazandırma, mesleki bilgi ve beceri kazandırma kişisel gelişmeyi ve toplumsallaşmayı sağlama amacıyla yapılan eğitimidir. Yaşam boyu eğitimi destekler.

2. Hizmet İçi Eğitim

Bir bireyin hizmet öncesi eğitimi bitirip bir hizmete girmesi ve hizmet vermeye başlaması eğitimin bittiği anlamına gelmez. Bireyin hizmette bulunduğu süre içerisinde o hizmete yönelik olarak aldığı eğitime hizmet içi eğitim denir. Hizmet içi eğitim, bireyler alanları dışında istihdam edildiklerinde, bu alanda yeterli hâle gelmeleri, hizmet öncesi dönemde aldıkları bilgilerin hizmet için yetmemesi, değişmesi ya da yeni gelişmelerin olması durumlarında gereken bir eğitimidir. Eğitim bireylerin istihdam edildikleri kurum tarafından verilmekte ya da sağlanmaktadır.

3. İşbaşında eğitim

Bu eğitim türünde, eğitimin, bireylerin işi bırakıp belli bir eğitim merkezine alınmaları ya da işi ile ilgili eğitimin model, maket ya da benzetişim üzerinde verilmesi gerekmez. Bu eğitimde bireyler çalışma ortamında, ofiste, atölyede, makine başında eğitilirler. Özellikle beceri gerektiren işlerde çalışacak ya da çalışmakta olan personeli işin getirdiği nitelikte yetiştirmek amacıyla en yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Örneğin mesleğe yeni atanan aday öğretmenlerin eğitim denetmenlerince çalıştıkları okulda ve sınıfta yetiştirilmeleri.

4. Uzaktan Eğitim

Temel eğitim kapsamındaki açık okullar, açık öğretim lisesi, mesleki teknik açık öğretim okulu, açık öğretim fakülteleri de, özellikleri incelendiğinde yaygın eğitim mantığına daha yakındır; ancak bu eğitim türünün aşamalılık, uzun sürelilik, diplomaya dönüklük özellikleri onun örgün eğitime benzeyen yönleridir.

NOT

İş başında eğitim yaygın eğitimin içinde halk eğitimde, hizmet içi eğitimde hatta pandemi gibi durumlarda uzaktan eğitim ile de verilebilir.

NOT

İleri Eğitim (Advanced Education):

Bireylerin mevcut bilgi ve becerilerini daha üst seviyeye taşımak amacıyla düzenlenen bir eğitim türüdür. Genellikle uzmanlık gerektiren alanlarda, ileri düzeyde beceriler kazandırmayı hedefler. Bu tür eğitimler, bireylerin kariyerlerinde ilerlemelerini sağlamak, daha karmaşık görev ve sorumluluklara hazırlamak için düzenlenir.

Amaç: Uzmanlık seviyesini artırmak.

Örnek: Bir mühendis için ileri düzey yazılım eğitimleri

2. İlave Eğitim (Supplementary Education):

Bireylerin mevcut bilgilerine ek olarak, iş veya özel yaşamlarında ihtiyaç duyacakları ek bilgi ve beceriler kazandırmayı hedefler. Bu eğitim türü genellikle bir alanı tamamlayıcı ya da destekleyici bilgi sunar.

Amaç: Mevcut bilgiyi genişletmek ve tamamlamak.

Örnek: Bir muhasebecinin vergi mevzuatı eğitimi alması

3. Yeniden Eğitim (Retraining):

Bireylerin mevcut meslekleri dışında bir alanda yeni bilgi ve beceriler kazanmalarını sağlayan eğitim türüdür. Genellikle kariyer değişikliği, sektörel dönüşüm veya teknolojik değişim gibi durumlarda ihtiyaç duyulur.

Amaç: Yeni bir alanda uzmanlaşmak ve meslek değiştirmek.

Örnek: Bir fabrika işçisinin dijital pazarlama eğitimi alarak yeni bir sektöre geçiş yapması

Karşılaştırma

Eğitim Türü Amacı Örnek Kullanım Alanları

- İleri Eğitim mevcut becerileri daha ileri seviyeye taşımak Uzmanlık gerektiren mesleklerde yüksek bilgi düzeyi
- İlave Eğitim mevcut bilgilere ek katkılar sağlamak mevcut meslek bilgilerini tamamlamak veya genişletmek
- Yeniden Eğitim yeni bir meslek veya alan için bilgi kazandırmak Kariyer değişikliği, teknolojik dönüşüme uyum sağlama